

Jelenia Góra, 20.02.2019r

Polityka senioralna w Kotlinie Jeleniogórskiej

Karkonoska Grupa Inicjatyw Senioralnych i Obywatelskich przy współudziale KSON i KAAS w Jeleniej Górze zaprosiła Seniorów gmin powiatu jeleniogórskiego i miasta Jelenia Góra do udziału w badaniu ankietowym, które miało zidentyfikować rzeczywiste lokalne potrzeby osób starszych. Wyniki badania ankietowego stanowią podstawę do opracowania katalogu potrzeb i zakresu działań zmierzających do poprawy jakości życia seniorów w Kotlinie Jeleniogórskiej. Ponadto wyniki te jako istotne subregionalne dopełnienie Założeń Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce oraz kierunków polityki zdrowotnej i społecznej określonych w Strategii Rozwoju Dolnego Śląska do roku 2030 pozwolą na sformułowanie zadań o zasięgu lokalnym i regionalnym, które zostaną przedstawione władzom samorządowym jako propozycja strategicznych działań w ramach społecznie oczekiwanej polityki senioralnej w regionie Karkonoszy. Ankiety przeprowadzono w drugim półroczu 2018 roku na terenie Jeleniej Góry i miejscowości powiatu jeleniogórskiego.

Szczegółowe wyniki ankiety dostępne będą wkrótce na stronie www.kson.pl i www.kaas.pl.

Ankiety przygotowano przy pomocy Urzędu Miasta i Starostwa Powiatowego w Jeleniej Górze, zaangażowaniu Wolontariuszy i seniorów, zaś za jej ostateczne społeczne opracowanie serdecznie dziękujemy Panu mgr Arturowi Zuchewiczowi z Karkonoskich Inicjatyw Obywatelskich.

Kto to jest senior? Seniosem jest osoba powyżej 60 roku życia. Kogo właściwie dotyczy problem zaspokajania potrzeb specyficznych dla późnego dojrzałego życia? Na podstawie dostępnych materiałów z roku 2012 w Jeleniej Górze mieszkało 82 846 mieszkańców, z tego 60 latkowie i starsi stanowili 26%, co stanowi 21 452 mieszkańców i grupa ta rośnie wolumenowo z roku na rok przy jednoczesnym spadku ludności ogółem – co powoduje wzrost procentowy tej grupy populacji o 1% rocznie (lata 2010-2012 – według Zeszytu I Diagnoza Społeczno – Gospodarcza Miasta Jelenia Góra).

Z powyższego powodu badanie ankietowe nie jest miarodajne ze względu na to, że udział w nim wzięła tylko aktywna i bardzo niewielka część tej populacji.

U podstawy wszelkich działań leży badanie potrzeb tej grupy społeczeństwa. Temu zadaniu służy odpowiedź na pytania ankiety z pierwszej grupy:

Jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych. Ankietowani mogli zaznaczyć maksymalnie trzy problemy. Wybrali następujące kwestie:

- samotność –	58 %
- choroby –	58%
- trudny dostęp do leczenia i rehabilitacji	44%
- niepełnosprawność	38%
- brak opieki -	18%
- ubóstwo –	17%
- brak dogodnej komunikacji	16%
- brak integracji środowiskowej oraz brak poczucia bezpieczeństwa	po 13%.

Na niepełnosprawność i choroby trudno jest zaradzić – można łagodzić dolegliwości, natomiast pozostałe problemy można i zdecydowanie trzeba próbować ograniczać systemowym działaniem.

Respondenci wskazali jaką pomoc otrzymują. Okazuje się, że najczęściej pochodzi ona z zakresu:

- Zakupy,
- sprząatanie,
- transport do lekarza,
- pomoc finansowa,
- opieka w czasie choroby,
- pomoc w gospodarstwie,
- przygotowanie posiłków,
- odwiedziny, spotkania i rozmowy z bliskimi

Natomiast co sprawia największy kłopot w życiu codziennym seniorzy wskazali na:

- dostęp do usług medycznych,

- dostęp do zabiegów rehabilitacyjnych ,
- brak komunikacji lokalnej – dojazd do ośrodka zdrowia, do lekarza, do urzędu /w małych miejscowościach/,
- brak dogodnej komunikacji w dni świąteczne,
- brak stołówek dla seniorów samotnych,
- brak informacji o ofercie dla seniorów,
- brak środków finansowych,
- brak towarzystwa, samotność, brak opieki.

Biorąc pod uwagę deklaracje rządu w zakresie likwidacji barier dla osób starszych i z niepełnosprawnością KAAS zapytała seniorów o bariery utrudniające funkcjonowanie w społeczeństwie. Respondenci wskazali na:

- Brak windy w budynkach mieszkalnych, w urzędach i instytucjach,
- brak podjazdów, brak barierek, uchwytów i poręczy,
- brak dostępu do Internetu,
- brak sprzętu rehabilitacyjnego,
- brak doradztwa w urzędach,
- brak oświetlenia i bezpiecznych chodników dla pieszych w miejscowościach wiejskich,
- brak ławek na traktach komunikacyjnych i spacerowych.

Jak pokazują wyniki część barier jest ogólnospołeczna (brak bezpiecznych chodników, brak ławek na traktach pieszych, brak dostępu do internetu) i kilka dotyczących już głównie tego segmentu społeczeństwa – typu brak sprzętu rehabilitacyjnego, brak wind i podjazdów czy brak specjalistycznego doradztwa.

Powyższe pytanie miało dać odpowiedź na to, co jest barierą, natomiast następne na to, co jest najpilniejsze do poprawy i te odpowiedzi nie były tożsame. Seniorzy najpilniej potrzebują zmian w następujących zagadnieniach:

- poprawa dostępu do usług medycznych i rehabilitacyjnych,
- zapewnienie transportu niedołącznych i mniej sprawnych seniorów na zabiegi, wizyty u lekarzy i tp.,
- otwieranie przychodni geriatrycznych bo ich nie ma
- upowszechnienie usług asystenckich dla osób starszych,
- poprawa systemu światła na przejściach ulicznych,
- wyrównanie nawierzchni chodników,
- więcej ławek na traktach komunikacyjnych i spacerowych,
- zapewnienie bezpieczeństwa dla pieszych na większości dróg na terenach wiejskich /brak bezpiecznych poboczy lub chodników/, poprawa dbałości o

stan dróg a szczególnie nawierzchni chodników w okresie zimowym /szczególnie na drogach osiedlowych i na przystankach MZK,PKS/,

- brak wysepek na przejściach dla pieszych,
- więcej trzeba ścieżek spacerowych.
- poprawa systemu usług opiekuńczych a także asystenckich,
- poprawa funkcjonowania wolontariatu na rzecz osób starszych, więcej zainteresowania problemami życia seniorów,
- wprowadzenie ulg lub dopłat umożliwiających osobom samotnym i ubogim korzystanie z turnusów rehabilitacyjnych, wypoczynkowych, z pobytu w domach opieki.

Następnie KAAS zapytała co z codziennych czynności wymaga pomocy z zewnątrz w celu zapewnienia komfortu seniorów. Odpowiedzi są następujące:

✓ samodzielne ubieranie się	4,16%
✓ samodzielne mycie się, kąpiel	6,06%
✓ samodzielne przygotowanie posiłków	7,95%
✓ sprząatanie mieszkania	23,86%
✓ wychodzenie z domu	5,68%
✓ codzienne zakupy	9,84%
✓ załatwianie spraw w urzędach, bankach	13,25%
✓ korzystanie z komunikacji publicznej	8,33%
✓ dojazd do lekarza specjalisty, na zabiegi rehabilitacyjne	20,83%
✓ inne, jakie? Palenie w piecach	

Powyższe dane pokazują problemy tej grupy osób, którymi powinny się zająć organizacje społeczne, władze samorządowe i także sami zainteresowani. Rozwiązanie tychże jest ważne dla funkcjonowania aglomeracji miejskiej w miarę wzrostu zamożności społeczeństwa i zmian demograficznych, które nieuchronnie następować będą. Ten problem dotyczy lub będzie dotyczył większości z nas.

Następnie cała część pytań dotyczyła zagadnienia źródeł pozyskiwania pomocy dla seniorów. Na pytanie skąd taka pomoc płynie respondenci odpowiedzieli:

Od rodziny	60,98%
Od sąsiadów	34,84%
Od przyjaciół	35,6%
Od współlokatora	13,3%
Od pielęgniarce środowiskowej	18,56%
Od Ośrodka Pomocy Społecznej	20,07%

Dywersyfikacja źródeł pomocy jest wspaniałą wiadomością i świadczy o dużej elastyczności, która wpływa na bezpieczeństwo beneficjentów w przypadku awarii któregoś ze źródeł. Optymizmem napawa postawa przyjaciół i sąsiadów, co jest bardzo ważne szczególnie w przypadku kiedy zawodzi rodzina, bądź jej po prostu nie ma w pobliżu lub w ogóle.

W takich przypadkach większa rola przypada rozwiązaniom systemowym w formie dedykowanych jednostek w postaci ośrodków pomocy społecznej, organizacji i stowarzyszeń, wolontariatów oraz instytucji pielęgniarstwa środowiskowej.

Jak bardzo mogą zainteresowani liczyć na ich pomoc? Odpowiedź na to pytanie prosta nie jest.

Zacznijmy od tego, że 20% respondentów ocenia swój stan sprawności na niezadowolający, 31% stwierdza, że nie jest w stanie zapewnić sobie samodzielnie w najbliższym czasie wystarczających warunków funkcjonowania a 35% z nich ma trudności z wykonywaniem codziennych czynności. Ogólnie nie jest to zły wynik jeśli sytuacja dotyczyłaby całej populacji seniorów. Niestety tak nie jest, zważywszy na fakt, że tylko najbardziej aktywni seniorzy mieli dostęp i chęć do wypełnienia ankiety.

Ocenili oni pomoc świadczoną przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Na pytanie czy pomoc niesiona przez OPS jest wystarczająca aż 46% odpowiedziało, że nie i raczej nie, chociaż przypomnę, że 35% respondentów ma trudności z wykonywaniem codziennych czynności. Tyle samo też (45%) uważa, że brak jest dostatecznej informacji o zakresie i warunkach otrzymywania pomocy ze strony wszystkich instytucji, organizacji i stowarzyszeń oraz wolontariuszy.

Sytuacja taka jest trochę zastanawiająca zważywszy, że aż 77% ankietowanych zadeklarowało członkostwo w stowarzyszeniu czy innej organizacji skupiającej seniorów. Oznacza to, że część osób nie ocenia ich działalności na wymaganym poziomie.

W świetle wyników ankiety należy stwierdzić, że we wszystkich dziedzinach działalności i wśród wszystkich podmiotów świadczących na rzecz seniorów jest coś do zrobienia.

Zdecydowanie najłatwiej i z zaangażowaniem najmniejszej ilości środków finansowych jest rozwiązać problem braku dostępu do informacji odnośnie zasad przyznawania pomocy i rodzaju świadczonych usług przez wszystkie organizacje działające na rzecz seniorów.

Osobną sprawą jest działanie Ośrodków Pomocy Społecznej, od których respondenci oczekują pomocy najczęściej w zakresie usług opiekuńczych (59% ankietowanych) i pomocy rzeczowej i finansowej (ponad 46%) oraz doradczej (25% ankietowanych).

Poprawy zasad funkcjonowania także możemy oczekiwać od pozostałych organizacji i stowarzyszeń i to zarówno w zakresie szerzenia pełnej informacji jak też i niesienia pomocy fizycznej dla tej grupy społeczeństwa.

Poprawa infrastruktury technicznej i rekreacyjnej będzie postępowała w miarę rozwoju poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Chodzi tutaj o wskazywane w ankiecie bezpieczne i oświetlone chodniki, komunikację i miejsca służące odpoczynkowi na świeżym powietrzu. Likwidacja barier musi następować szybciej niż ogólny rozwój infrastrukturalny. Jest to niestety bardzo kosztowna inwestycja w poprawę warunków życia seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Najszybciej można to osiągnąć poprzez kumulację na ograniczonej przestrzeni wszystkich udogodnień technicznych. Chodzi tutaj o przystosowywanie całych budynków do potrzeb takich osób, a nie pojedynczych mieszkań. Nic nie stoi na przeszkodzie w przypadku projektowania nowych mieszkań komunalnych, czy kontraktowania z deweloperami i TBS'ami wykonywania nowych budynków z uwzględnieniem przystosowywania niższych kondygnacji do potrzeb osób o ograniczonych możliwościach ruchowych.

W przypadku remontów budynków będących w zasobach komunalnych i usytuowanych w odpowiednich dzielnicach (z już dobrym dostępem do komunikacji miejskiej i będących w sąsiedztwie przychodni) nic nie stoi na przeszkodzie projektowaniu tychże z uwzględnieniem likwidacji barier architektonicznych. Systemowe działanie, przemyślane i zaplanowane, uwzględnienie potrzeb w planach zagospodarowania przestrzennego pozwoli na zdecydowaną poprawę sytuacji w tym zakresie przy optymalizacji wykorzystania wszelkich środków asygnowanych na taki cel.

Kumulacja usług w bliskim sąsiedztwie inwestycji – na przykład w domy pogodnej starości lub domów dla seniorów, lub budownictwa skojarzonego (osobne mieszkania dla seniorów i ich rodzin ale bezpośrednio przy sobie) pozwala na kompleksowe zaspokajanie potrzeb poprzez usytuowanie w sąsiedztwie parków, gabinetów rehabilitacyjnych, lekarskich czy zwykłych stołówek zaspokajających potrzeby seniorów.

Szczegółowe wyniki ankiety dostępne są na stronie www.kson.pl i www.kaas.pl.

Ankieta przygotowana przy pomocy Urzędu Miasta i Starostwa Powiatowego w Jeleniej Górze, zaangażowaniu Wolontariuszy i seniorów, zaś za jej ostateczne społeczne opracowanie serdecznie dziękujemy Panu mgr Arturowi Zuchewiczowi z Karkonoskich Inicjatyw Obywatelskich.

Karkonoska Akademia

Aktywnych Seniorów

Karkonoski Sejmik

Osób Niepełnosprawnych